

НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ

Лопушенко Г.М.

Науковий керівник – к. е. н., доцент **Гузенко О.П.**

Донецький юридичний інститут МВС України, м. Кривий Ріг

Як показують дослідження рольовий аспект малого та середнього підприємництва в Україні постійно підвищується. Така теза витікає з наступних аргументованих позицій. По - перше представники малого та середнього підприємництва в значній мірі вирішують проблеми зайнятості населення. По – друге забезпечують формування конкурентного середовища та оперативно реагуючи на зміни кон'юнктури ринку попиту та пропозиції. По - третє представники малого та середнього підприємництва здатні підвищувати гнучкість економіки країни, стимулювати розвиток економіки шляхом забезпечення приросту валового внутрішнього продукту. Враховуючи зазначене стає зрозумілим, що саме цей сектор економіки країни потребує постійної уваги та якісних законодавчих ініціатив.

Чисельні наукові праці доводять, що аналізу економічної природи та особливостям малого і середнього підприємництва приділено увагу такими вченими як: А.М. Виноградська [1], О.В. Коровіна, О.П. Гузенко, 118 С.В. Архипенко та інші [2], В.Р. Кучеренко, Н.В. Добрава, Я.П. Квач і М.М. Осіпова [3], В.О. Козловський [4], І.В. Тирпак, В.І. Тирпак і С.А. Жуков [5], Н.Б. Ярошевич і М.К. Колісник [6] та інших. Загалом вітчизняні вчені приділяють багато уваги питанням розвитку малого та середнього підприємництва та стверджують, що одна з найважливіших проблем – проблема законодавчого регулювання – потребує подальшого дослідження.

Варто зауважити, що останнім часом законодавець активізувався з позиції впровадження певних кроків розвитку підприємницького сектору в Україні. Так розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 року за № 504-р було схвалено Стратегію розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року [7]. Даний законодавчий регулятор було розроблено на виконання Указу Президента України від 12 січня 2015 р. № 5 та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275.

Законодавець звернув увагу на той факт, що у сфері малого і середнього підприємництва в Україні існує низка проблем [7]:

відсутність налагодженої та ефективної координації дій заінтересованих сторін;

неузгодженість державної політики у сфері розвитку підприємництва;
нестабільне та не передбачуване регуляторне середовище, в якому функціонують суб'єкти малого і середнього підприємництва;

відсутність взаємодії між центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування щодо розв'язання поточних проблем малого і середнього підприємництва;

недостатня інституційна спроможність реалізації державної політики у сфері розвитку підприємництва;

низький рівень прямих іноземних інвестицій та обмежений обсяг інвестування в експортно - орієнтовані підприємства;

обмеженість доступу суб'єктів малого і середнього підприємництва до ресурсів та значна частка неформального сектору економіки, що, за оцінками Європейського інвестиційного банку, становить близько 20 відсотків кількості зайнятого населення.

Водночас постановою Верховної Ради України від 13 квітня 2016 р. № 1090-VIII були схвалені Рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого і середнього бізнесу» [8], які включали пріоритетні напрями та окремі заходи державної політики, спрямованої на стимулювання підприємницької ініціативи для забезпечення економічного зростання України.

Учасники парламентських слухань звернули увагу на те, що «...єдиною альтернативою економічному знищенню країни є чітка та сфокусована на пріоритетах державна політика розвитку малого та середнього бізнесу, визнання підприємництва однією з основних рушійних сил інновацій, зайнятості і ефективної, у тому числі соціальної, інтеграції до Європи». При цьому учасники Слухань стверджували, що це можливо за однієї умови - коли всі рішення будуть приймаються виходячи з паритету інтересів держави, бізнесу та споживачів, що досягається в результаті постійного діалогу влади з бізнесом, експертним середовищем та громадянським суспільством. Саме зазначенні Слухання стали основою прийняття рішення щодо розробки вищевикладеної стратегії.

Законодавча робота в контексті покращення ситуації в сфері малого та середнього підприємництва в Україні продовжилася у 2018 році. Таке твердження підкріплюється прийнятим розпорядженням КМУ від 10 травня 2018 р. №292-р «Деякі питання реалізації Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року» [9]. Цим документом законодавець запропонував створення консультативно-дорадчого органу при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі Офісу розвитку малого і середнього підприємництва.

Для створення сприятливого середовища щодо розвитку малого і середнього підприємництва законодавець запропонував ряд ініціатив[9]:

підвищення рівня інформаційного забезпечення, в тому числі вдосконалення системи державної статистики;

забезпечення реалізації принципу «спочатку думай про мале»;

спрощення процедури закриття підприємства;

удосконалення ліцензійної та дозвільної системи; розширення доступу малого і середнього підприємництва до публічних закупівель;

забезпечення розвитку ефективного державно-приватного діалогу;

розширення кредитування малого і середнього підприємництва комерційними банками;

активізація використання векселів;

активізація кредитування небанківськими фінансовими установами;

зменшення дефіциту фінансування шляхом використання послуг з факторингу.

Разом з тим, законодавець розширюючи напрямки створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва звернув увагу на доцільність адаптації таких ініціатив як [9]:

забезпечення ефективного процесу повернення податку на додану вартість;

врегулювання питання прострочених платежів;

підвищення гнучкості ринку праці;

забезпечення розвитку та популяризація культури підприємництва;

участь у проведенні Глобального моніторингу підприємництва;

проведення на постійній основі Європейського тижня малого і середнього підприємництва в Україні;

стимулювання до навчання протягом усього життя.

Активізація навчання суб'єктів малого і середнього підприємництва навичкам експортної діяльності підтримка підприємництва для окремих категорій населення (внутрішньо переміщені особи, звільнені у запас або відставку, молодь, старше покоління та підвищення рівня фінансової грамотності).

Таким чином в Україні з метою створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємства необхідно адаптувати намічені законодавчі ініціативи, постійно проводити моніторинг фактичного впровадження пропозицій та встановлювати напрямки подолання негативних чинників, котрі уповільнюють їх впровадження в майбутньому.

Перелік посилань

1. Виноградська А.М. Основи підприємництва: [навчальний посібник] / А.М. Виноградська – К.: Кондор, 2008. – 544 с. 120
2. Довідник майбутнього управлінця: [навчальний посібник] / В.В. Орлов, О.В. Коровіна, О.П. Гузенко, С.В. Архипенко; За заг. ред. проф. В.В. Храпкіної, проф. Г.І. Матукової. – Вінниця: ПрАТ «Вінницька обласна друкарня», 2018. – 266 с.
3. Кучеренко В.Р. Основи бізнесу. Практичний курс (збірник вправ, задач, тестів та ситуаційних завдань): [навчальний посібник] / В.Р. Кучеренко, Н.В. Добрава, Я.П. Квач, М.М. Осіпова; За ред. В.Р. Кучеренка. - К.: Центр учбової літератури, 2010. -176 с.
4. Козловський В.О. Основи підприємництва: [навчальний посібник] / В.О. Козловський. – [вид. 2-ге допов.і перер.]. – Вінниця, 2011. – 223 с.
5. Тирпак І.В. Основи економіки та організації підприємництва: [навчальний посібник] / І.В. Тирпак, В.І. Тирпак, С.А. Жуков. – К. : Кондор, 2011. – 284 с.
6. Ярошевич Н.Б., Колісник М.К. Підприємництво і менеджмент: [навчальний посібник] / Н.Б. Ярошевич, М.К. Колісник - Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2007. – 292 с.
7. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. №504- р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-p>
8. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого і середнього бізнесу» Постанова Верховної Ради України від 13 квітня 2016 року № 1090-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1090-viii>
9. Деякі питання реалізації Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: Розпорядження КМУ від 10 травня 2018 р. № 292-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-realizaciyi-strategiyi-rozvitku-malogo-i-serednogo-pidpriyemnictva-v-ukrayini-na-period-do-2020-roku>